

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

De Quarta imagine vitæ actiuæ, & co[n]templatiuæ. Cap. xvij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

Psal. 111. 9.

Psal. 44. 17.

Genes. 30. 1.

Genes. 30. 3.

Augu. in Enchirid. c. 56. Rich. Beni. minor. c. 29.

cadunt, iā resurgunt, aliquali notitia Catholica religionis imbuerent. Iſtis cōpetit illa laudatio: Disperſit, dedit pauperibus, iuſtitia eius manet in ſæculū ſæculi.] Quia in pauperes, hoc eſt, in homines virtutis indignos elemoſynas ſpirituales effundit. Illis verò conuenit alia eiufdem pſalmiſtæ laus, quæ multò maior eſt, atque præſtantior. Pro patribus tuis nati ſunt tibi filij, cōſtitues eos principes ſuper omnem terram. Nam filios Deo generant, qui patribus anti- quis virtute ſunt ſimiles, qui poſſunt populo Dei præfici, & greges animarū gubernare. Rachel verò cernens, quòd infæcunda eſſet, inuidit forori ſuæ, & ait marito. Da mihi liberos, alioquin moriar.] Iſtud etiam magna eſt perfectio cōtemplationis, cum ſci- licet anima, iā igne diuini amoris flagrat, vt non ſola velit ſuum creatorem diligere, ſed omnes cupiat ad eius amorem, & obſequium reuocare. Non vult ſola deliciis affluere, non vult ſola dono puritatis a- bundare, non vult ſola in ſancſtam Siō, in ciuitatem cæleſtem admitti; ſed alios curat ſecum deducere, & bonorum, quæ poſſidet, cupit eſſe conſortes. Quis non hic videat charitatem perfectam, non quidem parcam ſed liberalem, non anguſtam ſed amplam, quæ alios quærit, inter quos ſua bona diſtribuat?

Vtraque ſoror, quo tempore filios non edit (quia vna ſterilis eſt, & altera concipere, & parere deſiuit ancillas quærit, quæ vtriuſq; nomine liberos ex ma- rito concipiat. Vnde Rachel ait viro ſuo: Habeo famulam Balam, ingredere ad illam, vt pariat ſuper genua mea, & habeam ex illa filios.] Et rursus Lia ſentens, quòd parere deſiſſet, Zelpham ancillam ſuam marito tradidit. Facile eſt hic actiua, & cōtem- platiua vitæ conſiderare perfectum. Nā cōtempla- tiua ancillam ſuam, id eſt, turbam affectuum ſuorum cohibet, & recta appetendo, cæleſtiæque cogitando, Chriſto ſubiicit, vt ex eo intelligentias ſpirituales concipiat. Et actiua quoque ſeruam ſibi datam, ſcilicet donorum naturalium copiam, qualia ſunt, ſcien- tia, eloquentia, tractādorū negotiorum dexteritas; non iam ſibi ipſi, ſed Chriſto cōſecrat, & promptiſ- ſima voluntate ſubmittit. Ex hac copia donorum fi- lios ſuſcipit, dū his, & ſimilibus donis, non ad faſtū, & ambitionem vitur, ſed in Dei honorem, & ani- marum ſalutem impendit. Filius quidā Liæ egreſſus in agrum mandragoras tempore meſſis triticeæ re- petit, matris que tradidit; quas Rachel videns petit, & annuente Lia accipit, atque præ illarum deſiderio coniugis ſui intermitit amplexus. Et hic non modi- cam perfectionem video. Si enim filius actiua vitæ eſt bonum opus, & mandragoræ (vt aiunt Auguſti- nus, & Richardus Victorinus) honorem, ac famam deſignant. quid eſt, Liam mandragoras Racheli cōmittere, niſi actionem, appetitum laudis, vt ipſum moderetur, & comprimat, conſiderationi ſubiicere? Et quid eſt Rachelem pro mādragoris ſe marito pri- uare complexu, niſi vitam cōtemplatiuam pro mor- tificatione vani honoris, & inanis gloriæ conculca- tione, quæ meditatione tantæ vanitatis gignitur, in- terim alias meditationes altiores rerum diuinarum omittere? Itaque actio in hoc magnæ perfectionis præbet inſigne, quòd laudem humanā ex bonis ope- ribus ortam, rationi, & affecti contemnendam tra- dit; & cōtemplatio in hoc ſuam circumſpectionem, & prouidentiam oſtendit, quòd pro recta in bonis actionibus intentione ſeruanda, inanitatem munda- narū rerum conſiderat, & aut myſteriorum Chriſti, aut diuinarum perfectionum intuitum intermitit. Lia, datis mandragoris iterum incipit parere, & non ſemel, ſed ter parit, & Rachel quoque ablato ſteri- litatis opprobrio, iā ſecundatur, & parit. Quia pro-

A ſtrato appetita laudis humana, actio valde vtilis proximis eſſe conſpicitur, & ſummi Dei gloria, pro- fectu proprio, & proximorum ſalute tribus fructi- bus exornatur. Nec non & Rachel, Ioseph ac Ben- jamin mater efficitur, quia oratione, ac deſideriis fi- lium dextera, id eſt, proſperum euentum, proximis ad Deum redeuntibus impetrat, & ſalutis eorum gignit augmentum.

B Ecce quomodo vtraque vita ſæcunda eſt, vna la- borando; altera orando, & vtraque affectu intentio- nis puriſſimæ, diuini numinis gloriam quærendo. Denique Rachel conſentiente Lia (vt Gregorius Naziazenus inſinuat) patris idola ſurripit, & abſcō- dit, non vt ſeruet, ſed vt delect. Et hoc etiam huius duplicis vitæ magna perfectio eſt. Nam per patrē, mundum ipſum; per idola verò inanes affectus, & terrenas cogitationes accipimus. Et quid amplius ab actiua vita poteſt exquiri, quàm quod ita laboret, vt curas atque inquietudines cohiberi conſentiat? Et quid nobilius cōtemplatiua valet præſtare, quàm ſi eaſdem inquietudines ferè omnino cohibeat; & in- ter occupationes externas animum tranquillū, & pacatum conſeruet? Et quidem) vt mihi videtur) iſtum vtriuſque vitæ profectum, inſignis Nazianze- ni expoſitor Nicetas, in hunc modum expoſuit. La- ban itaque, mundus hic commodè dici queat; idola autem, eius ſædæ & perturbatæ cogitationes, ac ter- renæ rerum imagines. Quare ſi quis hunc mundum, vt patrem amauit, ac deinde per actionem, & con- templationem Chriſto adiunctus, mundum propter vitæ conſuetudinem, cum Chriſto initam, abiuurare velit, ille patris idola ſurripiat, id eſt, turpes & craſſa rerum ſpecies, quas mūdus obiiicit, ab anima expel- lat, ac primū quidem virtutis ſecunditati eas ſubiiciat. (quandoquidem & Rachel ſella, qua ſedebat, idola ſuppofuit) poſtquam autem ex diuturno labo- re in comprimendis affectibus exhausto, ad animi tranquillitatem, aut cognitionem peruenerit, tunc demum vitioſas impreſſiones, hoc eſt, cogitationes, prorfus, euellat, ac de medio tollat.] Quādo iſtæ vitæ tantam mentis tranquillitatem ſunt adeptæ, vt nec actiua ſollicitudinibus diſtrahatur, nec cōtem- platiua cogitationibus vanis turbetur; facile imper- fectionem actionis, & teporem orationis vitabunt. Hæc enim inde oriī ſolent, quod homo curis lace- ratus, & veluti diſciſſus, in eo quod nunc agit, cor li- berum, & Deo puritate intentionis iunctum, habere non valet, & inanibus cogitationibus obſcuratus, mentem perfectè ad Deum leuatam tenere non po- teſt.

Greg. Na- zian. 2. o- rat. in Paſ- cha.

Nicetas ſibi.

C D

De quarta imagine vitæ actiua, & cōtemplatiua.

CAPVT XVII.

E N nōdum eſt omnino expoſita hu- ius duplicis vitæ perfectio, quia vetus lex minūſ polita, atque perfecta, non potuit actionis, & cōtemplationis abſolutionem depingere: & debuit tamquam nouæ legis diſcipula, quo ſummum ac perfectiſſimum eſt vtriuſque vitæ, nouo gratiæ te- ſtamento figurandum reſeruare. Omnes enim iſtæ mulieres, quarum hucusque geſta retulimus, ſuas cogitationes, curas, & labores in creaturis colloca- runt, & homines concupierunt, hominibūque ſer- uierunt. Vnde vitæ actiua & cōtemplatiua eatenus imagines eſſe videtur, quatenus, aut benè erga crea-

turas se gerunt, aut rerū creaturarū exilitatem meditantur. At istarū vitarū ea summa perfectio est, si actiua in omnibus actionibus suis nouerit Domino obsequi, & contēplatiua in omnibus meditationibus suis, trāscursis imaginibus creaturarū, quieſcit eidē Domino, & intellectu, & affectu iugiter inhærere. Hanc autem absolutissimā perfectionem postremum fœminarū par, duę nimirū, sorores Martha, & Maria, conuenientissimē pręfigurant. Nam istas fœminas vitę actiue, & contēplatiue fuisse imagines, constans est patrum Ecclesię sententia. Basilius quidem, postquam earum contulit ministeria, ita subiūgit. Agedum igitur, per duas mulieres duo mihi vitę genera introduci animaduertito; vñ quidem inferioris notę, nempe quod in crassioribus se obeundis vitę huius muneribus occupat, quamquam ipsum quoque mirificē commodū est: Alterum nobilius, & cum spiritu magis coniunctū, nimirum quod sese ad arcanas res contēplandas altius exulterit. Et Augustinus. Remanserunt (inquit) in illa domo, quę susceperat Dominum, in duabus fœminis duę vitę, ambę innocentes, ambę laudabiles. Vna laboriosa; altera otiosa, nulla facinorosa, nulla desidiōsa. Ambę innocentes, ambę, inquam, laudabiles; sed vna laboriosa; altera otiosa, nulla facinorosa, quam cauere debet laboriosa; nulla desidiōsa, quam cauere debet otiosa. Nec non, & Bernardus inter alia: Intrante (ait) Iesu in hoc castellum, duę sorores Martha, & Maria, id est, operatio & intellectus, excipiunt illum. Excipiunt dixerim, an excipiuntur? Sed siue hoc, siue illud dicatur, vtrumque prodest illis, non Iesu. Et Iesus quidem cū ad illas venit, duo confert eis congruentia singulis, virtutem, & sapientiam: virtutem operationi: sapientiam intellectui. Vnde etiam ab Apostolo prædicatur Dei virtus, & Dei sapientia. Sed quid est, quod intrantem eum Martha excipit, discurret, ministrat: Maria verò secus pedes sedens ingressi, in eius verbum cor suspen- dit: nisi quoddam prius est actio, postea verò contēplatio? Ac tandem Gregorius. Bene has vtrasque vitas duę illę mulieres signauerunt, Martha videlicet, & Maria, quarum vna satagebat circa frequens ministerium; alia verò sedebat ad pedes Dei, & audiebat verba de ore eius. Non est operæ pretium aliorum Patrum sententias recensere.

Mattha igitur typus est vitę actiue; Maria, imago vitę contēplatiue. Illa discurret, laborat, ministrat, & ad summum stat, ista sedet, & secus pedes Domini, omnium terrenorū oblita, requiescit. Quia actiua vita veluti in trāitu somnum cōtēplationis suscipit, quod ad operandum amissas vires recuperet. Cōtēplatiua verò ex professo cōtēplationi diuinorum vacat, eamq; tamquā finem, & scopū suę exercitatiōnis assumit. Vtrumq; Gregorius pulchrē verbis, quę subiūciam, expressit. De actiua enim vita sic ait. E contra autem actiua vita, quę frequens circa ministeriū satagit, rara est in secreto contēplationis. Nam quę æterna sibi præparare, non sedēdo, & audiendo, sed satagendo, & ministrando proposui, nõ damnū, sed dispendium putat, si sibi vacans, & sua petens, & non quę aliorum, a solita obsequiorum oblatione requiescat. Plus igitur operādo laborat, minus obsecrat. Vnde & Martha, quę circa frequens ministeriū satagebat, stetit, & locuta est. Quę enim stetit, ei nimirū sedere nõ licuit: quia si ad audiendū sederet, imperatum fortasse ministerium, & insufficientem impendisset. Et notandum, quia transeundo Dominum Martha vidit, non tamen transeundo, sed stando loquitur. Nam Euangelista cautē

A expressit, dicens: Quę stetit, & ait. Quo profecto exemplo instrumur, vt qui fratribus ministeria exhibemus, si per moram sedere ad redemptoris pedes non possumus, per aliquantulam morulam redemptori assistere debeamus. Sed bene ei assistimus, si transeundo, & seruiendo videamus. Quid est autem transeundo Dominum cernere, nisi in omni nostro bono opere ad ipsum cordis dirigere intentionem? Transimus enim, quando huic illuc discurrendo, in membris suis Domino ministramus. Sed transeundo Dominum cernimus, si per omne quod agimus, præsentem nobis ipsum, cui placere cupimus, contēplamur. De contēplatiuis verò, ita præmiserat. B In transitu ergo operationem habent, quia etsi aliquando operantur, quasi currendo hoc deserunt, qui ad locum dilectę solitudinis magno spiritus impetu impelluntur. Nam quia totis desideriis in æternorum amore requiescunt, videre magis quam ministrare appetunt. Rari ergo sunt in publico operis, assidui in secreto contēplationis, foris parum, satis intus immorantur. Nam & fornicationem esse, solent iudicare, vel ad momentum a Christi contēplatione discedere. Merito ergo actiua vitę stans tamquam parata ad laborandum, & contēplatiua sedens tamquam vocata ad quiescendū, introducitur: quoniam illius finis est bonis operibus, atque fructuosis actionibus inhærere: istius verò, creatori suo intendere, & sponso intelligentia, & amore copulari. Bene Martha stetit (inquit Beda) & Maria secus pedes Domini sedisse describitur: quia vita actiua laboriosè desudat in certamine: contēplatiua verò pacatis vitiorum tumultibus, optata iam in Christo mentis quiete perfuitur.]

Vide autē, quā aptē istę sanctę sorores duplicis huius vitę referant ministeria, & omnimodam perfectionem repręsentent. Martha enim satagit circa frequens ministerium. Hoc est, mūdāt domum, in qua Christus excipiendus est; ornat cubiculū, in quo cōmoretur, parat escas, quibus libetē vescatur; sternet lectum, in quo dormiat, & fatigata membra requiescat: ac tandem propter amorē Domini discipulos etiā excipit, & benignis fouet obsequiis. O quis eā videret, seruos vocatē, ancillis imperatē, per se ipsam laborantē, huc illucq; discurrentem, laborem quidem cum aliis patientem, sed omnium curas in se suscipientem, tanto hospiti præsertim lassō, & fatigato, congruum hospitium offerret, & debita sedulitatis officia præstaret. Ita actiua vita, cōtitione, purgat animā a peccatis quā Christus inhabitet, exornat virtutib⁹ cubile mētis, vt digna ipsius habitatio fiat, cibum componētī cordis, atq; humilitatis subministrat, spinas prauorum affectuū euellet, & in lectulo spiritus, bonorum desideriorum flores spargit. Legerat enim, quia lectulus sponso floridus, & propter eum virtutum moralium actionibus occupata, proximis obsecundat.

E At Maria sedens secus pedes Domini audit verbū illi⁹, nõ sollicita discurret, sed sedēs requiescit, omnium externarū occupationum oblita. Et sedet iuxta pedes Domini, non dormiens, neq; otio torpens, sed vigilans atq; sponso suo oculis, & desideriis intenta. Ibi doctrinā verbī quietē audit, in corde recōdit, & ex ea elicit ardentissimi amoris effectum. Sic prorsus vita cōtēplatiua, sollicitudinibus vacua, in sola rerum diuinarum meditatione requiescit. Sedet secus pedes Domini, dum iam eius misericordiam erga iustos cogitat, iam eius iudicium erga peccatores cōsiderat. Nō loquax est, nec parat sicut Ethnici, quod

Basili. in
const. ma-
nast. c. 2

Aug. ser.
27. de ve-
ris Domi-
n. c. 3.

Bern. ser.
5. de Al-
sumpt.

Greg. in
ml. 14.
in Eze-
chiel.

Greg. 5. in
1. Regum.

Beda in
c. 10. Lu-
c.

Can. 1.
17.

Luc. 10.
39.

Mat. 6. 7.

ci, quod

ci, quod in multiloquio suo exaudiat; sed magis audit, & verba sponit dulciora super mel & fauam auscultat. Ei loquenti respondet non verbo, sed corde, non voce, sed animo, non compositis sermonibus, sed puris, & succensis affectibus. Rogat illum, non si ne lachrymis, ut pedes sibi lauari, & osculari permittat. Hoc inquit (ut verbis Cypriani utar) in muliere peccatrice aliquando passus es, Domine, nec dedignatus es in mensa solenni multis conuulentibus infamis personae suscipere famulatum: cuius deuotio vsa est tibi capillis pro lineo, oculis pro catino, lachrymis pro baptismo: tetigit, lauit, & unxit vnguento. Mastrata intrinsecus anima proprium in sancta sanguinem intulit, singula suum prebuere ministerium: cor contritum erupit in lachrymas, fides lauit, charitas unxit. Haec multa in conspectu tuo cogitans haulocausa, de fonte cordis fletus hausit, quos protulit: de poenitentiae pyxide vnguenta, quae obtulit, caputque pro suppedaneo strauit: crinibus circumfusis pedes lacros inuoluit, & terisit. Nihil sibi de se retinens, totam se tibi deuouit, & tu affectum potius, quam factum attendens, vngebas vngentem: abluebas lauantes, tergebas intrinsecus poenitentem.] Da ergo, Domine, inquam, ut sic ego faciam, ne indignum contemplatricis vitae nomen usurpem. Da, inquam, ut mysteria tua bonarum cogitationum epillis inuoluam, internis luminibus circumspiciam, fletibus rigem, quo ex eorum meditatione fructus dulces percipiam. Caput meum, id est, ratio, tuis pie sermonibus subicit: cor amore succensum nihil sibi creaturarum permittat accedere: quod non est vestigio dilectionis igne consumat. Nihil in me sit, quod non sanctis cogitationibus promouendis, & inflammandis affectibus consecratur. Sic enim illud vnum inueniam summe necessarium (& tu ipse es) sine quo finem, cuius causa creata sum, assequi nullatenus possum.

Non solum autem Martha, & Maria ministeria actiua & contemplatiua vitae designant, sed etiam maximam earum perfectionem praeseferunt. Nam, praetermissis illis primis mulieribus, quae tyrocinium tantum istarum vitarum figurant: dum altera multis actionibus distinctur: & altera a multitudine actionum discedit: Martha, & Maria earundem vitarum absolute demonstrationem demonstrant. Phenenna quippe insultat Annae, & quasi infecunda msterilemque contemnit. Lia, etsi non spernit, Rachelis tamen nullam rationem habet: At Martha, tantum abest, ut Maria sororem contemnat, aut suum opus pro nihilo ducat, quod potius eius iuuamen impense cupiat, & non sine querimonia a Domino exposcat. Domine (inquit) non est tibi cura, quod soror mea reliquit me solam ministrare? Dic ergo illi, ut me adiuuet.] Quae autem maior perfectio actiuae vitae potest excogitari, quam quod exiguitatem propriam agnoscens, orationem suscipiat, & ad propria onera sustinenda, contemplationis adiutorium exquirat? Anna plorat, & aegre fert a socia contemni: Rachel inuidet sorori suae, & filios habere concupiscit: Maria tacet, & nec querelis respondet, nec aliud optat, quam verba Domini aure mentis excipere, eius conspectu frui, & amore letari. Et haec summa est vitae contemplatiuae perfectio, dum nec querelas tepidorum aduertit, nec iniurias murmuratorum reputat, nec splendorem actiuorum cupit: sed hoc magnum est eius desiderium, adherere Christo, & non tam occupationis sollicitudine, quam orationis, ac contemplationis studio Ecclesiae proficere. Illae sex mulieres primae inter homines comorantur, hominibus obsequuntur, Martha, & Maria seruiunt Domino, illa ei ministrando, haec vero eius

A decorem, & pulchritudinem contemplando. Ut dicamus hunc esse maximum huius duplicis vitae profectum, cum scilicet contemplatiua vita, transcursum imaginibus corporalibus diuinitatem ipsam nouerit contemplari: & actiua transgrediens homines, in illis didicerit Christum intueri, & soli Domino famulari. Hanc vitae contemplatiuae perfectionem tetigit Dionysius Richelius, dicens: Contemplatiua vita bipartitur, ut sit vna intuitiua, atque formabilis; alia theoricam, itemque formata. Quarum prima designatur per Rachelem, quae erat pulchra facie, non tamen omnino carnalibus mortua, alia per Mariam, quae sedebat, vni necessario amorose intenta, & omni carnali affectioni penitus mortua, atque in Christo solummodo viua.] Ad perfectionem vero actualis vitae, Augustinus actiuos inuitat. Ne quis tamen vestrum (inquit) forsitan dicat: O beati, qui Christum suscipere in domum propriam meruerunt: Noli dolere, noli murmurare, quia temporibus natus es, quando iam Dominum non vides in carne, non tibi abstulit istam dignationem. Cum vni (inquit) ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.] Ecce quatuor imaginibus vitae actiuae & contemplatiuae, in quibus earum pulchritudo delineata conspicitur, quam equum est, ut semper cupiamus, sed non sine debito ordine consequi festinemus.

De imaginibus vitae mixtae, & quare viris sit designata.

CAPVT XVIII.

Mixta à vitae actiuae, & contemplatiuae imaginibus, ad vitae mixtae typos transeamus, qui profecto nec pauciores sunt, nec minus illustres. Hanc vitam quinque viri in primis nobiles, atque prestantes praesignarunt, quorum institutum, qualis esse debeat minister Euangelicus clarissime aperit, & quanta sit dignitas vitae eius euidenter ostendit. Neque enim dubium est Dauidem, Elcanam, atque Iacob huius vitae mixtae gestisse personam, siquidem illas mulieres vitae actiuae, & contemplatiuae figuras in coniuges accipere meruerunt. Et sicut qualibet istorum duas uxores, aut habuit, aut exoptauit, quibus coniunctus iam vnus fructu, iam alterius conuictu, ac conuersatione frueretur: Ita Apostolicum institutum professus, cum duabus vitis, actiua scilicet, & contemplatiua, debet inire commercia, ut modò vni, modò alteri satisfaciens, nullius meritis careat, atque virtusque cumulatifima praemia recipiat.

Primus ergo vir, qui vitam mixtam representat, fuit Dauid. Ille manibus fortis (sic enim Augustinus, & Gregorius eius nomen interpretantur) qui manibus corporis ita laborabat, ut veniente leone, vel vrsu persequeretur eos, crueretque praedam de ore eorum, & manibus mentis quae affectiones sunt, ita Deum apprehendebat, ut ipse Deus esset pars, atque beata possessio. Ille magnus contemplator, & fortis bellator, magnus quidem contemplator, cui constitutum est de Christo Dei Iacob, egregio psalter in Israël. Qui verè ait: Spiritus Domini loquutus est per me, & sermo eius per linguam meam:] Robustus autem bellator, nam sedens in cathedra sapientissimus princeps inter tres, ipse est quasi tenerimus ligni verticulus, qui octingentos interfecit impetu vno.] Haec eadem praestat vita mixta, quae iam proximò inuatur, & à Diaboli potestate eripit, dicens cum Iob:

Conterebam

Cypr. lib. de card. oper. Chri. de abluu. pedum.

Dionys. lib. 2. de vita ch. sine solitarij. art. 8.

Aug. ser. 26. de uer. Domini.

Matt. 25. 40.

Aug. in pref. p. sal. 34. Greg. lib. 6. in 1. Regum. 1. Reg. 17. 34.

2. Reg. 25. 1. Ibidem 8.

in Lsu.

1. 1.

1. 10.

1. 6. 7.